

HANNAH JEWELL

100
DE FEMEI
AFURISITE
O ISTORIE

Traducere din limba engleză de
ALEXANDRA FLORESCU

ORION

*Pentru prietena mea, Sylvia Bingham,
care a fost îndrăzneată și genială și unică,
mai mult decât oricine altcineva.*

Prefață

Spre sfârșitul dezbaterii pentru alegerile prezidențiale din Statele Unite ale Americii, din 2016, Donald Trump s-a aplecat spre microfon, în timp ce Hillary Clinton vorbea despre asigurările sociale, și-a strâmbat gura mică, mărginită de riduri, și a numit-o pe oponenta lui „o femeie așa de afurisită”¹. Expresia a intrat imediat în conștiința populară. A fost mângălită pe tricouri, pusă în biografii pe Twitter și a ajuns să însemne mai mult decât o jignire la adresa lui Hillary Clinton sau un slogan strigat sfidător de supporterii ei. În cartea asta, o femeie afurisită este una care a reușit să enerveze un bărbat pentru că nu s-a purtat cum se aștepta el. Sau care a avut idei prea puțin tipice pentru o doamnă. Sau care a omorât un bărbat.

Când dragul de Donald Trump a ajuns președinte, dacă nu erai un fan de-ai lui, nu prea știai ce să faci ca să te simți bine, poate doar să scoți vreun strigăt cathartic sau să bei până uiți de tine. Deci ce moment putea fi mai bun ca să ne întoarcem la femeile dificile de dinaintea noastră? Ce putem învăța de la ele despre cum să ne trăim viețile noastre afurisite?

Adesea, când se povestește despre femei din istorie, viețile acestora sunt relatate în așa fel încât să pară cât mai puțin

¹ „Such a nasty woman”, în orig. (n. red.).

date naibii. De parcă și-ar fi petrecut timpul pe Pământ aruncând ochede triste, dar frumoase, direct spre un viitor strălucit și dojenindu-i calm pe cei care voiau să le împiedice să-și atingă scopurile.

„Dar ești femeie!”, îi spune un bărbat puternic imaginarei doamne istorice Îndrăzneată-Dar-Ireproșabilă-Moral. „Șșșt, o să depășesc această piedică”, răspunde ea eroic, întorcându-se spre public. „Pentru că sunt o femeie puternică și curajoasă și nu voi înceta vreodată să cred în puterea visurilor mele! Trăiește, râde mult și iubește!”

Ei bine, în viață nu e și n-a fost niciodată așa. Nu există oameni care să fie nobili fără de pată. Când auziți povestea unei femei care a dus o viață 100% pură și bună, probabil vă lipsesc cele mai bune bucăți din poveste. Cele date naibii.

Poate își scotea bustul la înaintare. Poate făcea sex cu unul și cu altul. Poate fura. Poate a trădat pe cineva sau a fost trădată. Poate era pură și bună, dar făcea și greșeli. Poate s-a luptat împotriva unei nedreptăți, dar, la alta, a închis ochii. Poate a fost împușcată de naziști. Sau poate că ea a împușcat un nazist, un țar sau vreun ratat care venea să-i colonizeze țara.

Iată ce fel de povești vei găsi în cartea asta. Vă rog, luați numele acestor femei și băgați-le bine la cap. Faceți loc acolo pentru ele, dându-l la o parte pe Jack Spintecătorul, care nu era decât un criminal, sau pe John Hancock, care, să fim serioși, e faimos doar pentru că are o semnătură alambicată. Sunt mai bune numele acestea. Sunt nume de doamne. Sunt numele unor femei prea curajoase, prea inteligente, prea neconvenționale, prea implicate politic, prea sărace, prea puțin doamne sau prea puțin albe ca să fie luate în seamă de contemporanii lor ofiliți și fără suflet.

Luați aceste povești și spuneți-le prietenilor voștri. Pentru că aceste femei nu ar trebui să fie cunoscute doar de câțiva

istorici serioși. Ar trebui să fie atât de cunoscute, încât numele lor să devină niște parole teribil de slabe. Atât de cunoscute, încât Netflix să producă miniserii despre viețile lor. (Sau cel puțin un documentar pe Channel 5.)

Să fie atât de cunoscute, încât atunci când leneșii ăia mici de opt ani au un proiect pentru ora de istorie să poată spune: „Nu știu, sunt opt cărți despre Phillis Wheatley la bibliotecă, copiez pur și simplu din ele și gata pe ziua de azi”.

Să fie atât de cunoscute, încât oamenii să se costumeze în variantele lor frivole de Halloween fără să fie nevoie să le explice. „Ah, m-am prins, ești stricata aia de Septimia Zenobia, regina războinică din Siria secolului III!”, să spună prietenii tăi când ajungi la petrecere. „Nu cumva s-a îmbrăcat și Jill așa? Penibiiiiill!”

Să fie atât de cunoscute, încât nu unul, ci doi membri din echipa ta de la clubul săptămânal de *quiz* să le poată ghici instanțu numele la runda de istorie, chiar dacă sunt cam beți.

Să fie atât de cunoscute, încât oamenii să le atribuie greșit mari invenții, reușite și cuceriri, când, de fapt, lucrurile au fost ceva mai complicate, iar ele au fost doar parte dintr-un grup mai mare, care includea și câțiva bărbați complet uitați. Astfel încât conversația să decurgă cam așa:

Persoana A: Emmy Noether a inventat toată matematica.

Persoana B: Da, așa e. Îmi amintesc c-am învățat despre ea la școală. E foarte cunoscută.

Persoana A: OK, acum hai să luăm tacos.

Atât de cunoscute să fie.

Dincolo de teamă și de uimire, de la alegerea lui Trump încoace poate că în viața ta de tipă din secolul XXI s-a trezit o dorință puternică să te bagi înapoi într-un pântec. În orice pântec.

Cartea asta e pântecul meu. Îmi e cel mai cald, ca unui fetus în uter, când stau în bibliotecă și absorb printr-un cordon ombilical poveștile acestor femei moarte demult, când se pompează în mine promisiuni și posibilități, ca un lichid amniotic. Așa cum unui fetus care plutește în pântec îi crește degete la mâini și la picioare, intestine, ochi, creier, așa am fost eu suspendată în cartea mea ca într-un pântec și am crescut poveștile astea rând pe rând.

Mă simt bine să citesc despre femei mișto din istorie. Mi se pare o ușurare. Uneori, e ca și când ți-ar veni în minte replica perfectă pentru o ceartă pe care ai avut-o cu ani în urmă. „VEZI?“, o să vrei să spui. „UITĂ-TE LA EA! ÎMI CONFIRMĂ... PUNCTUL DE VEDERE!“ Poate fi un sentiment dulce-acrișor – o emoție exprimată pentru prima dată în istorie de o femeie. Continuă să citești ca să o găsești.

Eu nu sunt istoric. Nu precizez asta ca să-mi reduc din merite. Sunt, ca toate femeile, foarte deșteaptă și amuzantă. Doar că nu am un doctorat. În schimb, mă puteți considera o pasionată și o jurnalistă care poate, pentru câteva momente, să vă facă să vă simțiți mai bine, plutind în bunătate, complet relaxați și deconectați de problemele cotidiene și mai ales ușurați să aflați că e cu adevărat OK – ba chiar sunteți încurajați – să fiți afurisiți. Pentru că oamenii cărora nu le plac femeile afurisite de ieri și de azi se dovedesc a fi, în general, personaje negative.

Așa că haideți alături de mine! Haideți în pântecul meu! Haideți să ne ghemuim înăuntru, e destul loc. Iertați-mă acolo unde am făcut greșeli. Am făcut tot ce am putut și să știți că o *grămadă* de istorie mi-a trecut pe sub ochi, am filtrat-o prin interiorul calduț al creierului meu și am strâns-o între degete. Inevitabil, unele lucruri s-au pierdut în această călătorie periculoasă pe nisipuri mișcătoare. Însă, dacă aveți vreo plângere

legată de nevoia ca o astfel de carte să existe, vă rog să o scrieți pe o bucată de hârtie și să o aruncați direct în mare.

N-o să-l mai menționez pe Donald Trump în cartea asta, pentru că, sincer, mi se fâlfâie. Deci, pur și simplu, uitați pentru o vreme că există. Va fi ca o mică și frumoasă vacanță. Tweet-urile lui nu vă pot găsi aici. Doar dacă nu citiți pe iPad. Caz în care nu puteți fi ajutați.

Citiți poveștile astea și bucurați-vă de căldura și de fiorii apăruiți când descoperiți o femeie din istorie care n-a dat doi bani pe convenții. E un mod mai sănătos de a petrece timpul liber decât să beți până nu mai știți de voi și la fel de satisfăcător ca un țipăt cathartic – să nu mai spun că e mai puțin alarmant pentru prieteni și colegi.

Și, nu în ultimul rând, alegeți femeia preferată din carte și spuneți-i povestea mai departe. Spuneți-o prietenilor voștri, strigați-o dușmanilor, cu spume la gură, scrieți-i numele pe cer sau căutați puțin pe Google ca să aflați mai multe – mi-au scăpat o mulțime de lucruri.

Lectură plăcută!

*Minunatele excentrice
din Antichitate*

Hatshepsut

1507-1458 î.Ch.

Nici nu începuse bine civilizația și femeile dădeau semne că uitau care le era locul. Totul a început în secolul al XV-lea î.Ch., cu marii iubitori de pisici și triumfiuri, egiptenii antici, când regina Hatshepsut s-a uitat la poporul ei și a zis: „Vreți să-mi spuneți că nu pot fi regina Egiptului doar pentru că sunt *femeie*? Uau!”

Hatshepsut fusese deja regină, era soția faraonului Tutmes al II-lea, iar după moartea acestuia (odihnească-se în pace) a condus Egiptul ca regentă pentru fiul ei minor. Însă pe la 1473 î.Ch., Hatshepsut se săturase să pretindă că un copilăș netrebnic putea fi un faraon mai bun ca ea, așa că a preluat puterea și a condus în nume propriu, exercitând întreaga suveranitate a unui faraon puternic și legitim care nu avea nevoie de niciun bărbat.

Hatshepsut a condus în nume propriu din 1473 î.Ch. până în 1458 î.Ch. (Țineți cont că înainte de Isus se numără invers!) Nu a fost prima femeie care a condus Egiptul, alte câteva au fost regente înaintea ei, dar a avut cea mai lungă și mai importantă domnie până la cea de 21 de ani a Cleopatrei,

care a început în 51 î.Ch. Și-a accentuat puterea imperială apărând în portrete cu barbă și alte însemne ale faraonilor, doar pentru a-i pune la punct definitiv pe cei care o urau. Domnia lui Hatshepsut a fost una de succes, marcată de un comerț înfloritor, câteva campanii militare învingătoare, construirea sau restaurarea unor mari temple, și alte lucruri de-ale egiptenilor antici.

Nu e clar cum a reușit Hatshepsut să convingă pe toată lumea că era în regulă ca o fată să fie faraon, dar, cu siguranță, a beneficiat de o cohortă apropiată și loială de consilieri. Cel mai important dintre ei era Senenmut, consilierul ei principal, tutorele singurei sale fiice și, posibil, iubitul ei. E greu să știi sigur cine a fost amantul cui acum mii de ani sau chiar weekendul trecut, dar, momentan, să spunem că așa a fost. E cartea mea, aici toată lumea face sex cu câte cineva.

După ce a murit Hatshepsut, Tutmes al III-lea, care nu mai era un copilăș de tot rahatul, ci un bărbat de tot rahatul, a preluat puterea pentru 33 de ani. Spre finalul vieții, s-a decis să încerce să șteargă orice urmă a lui Hatshepsut din istorie, distrugându-i statuile și monumentele și ștergându-i numele din lista oficială de regi de pe frigidierul lor. Poate că a făcut asta ca să legitimizeze, dincolo de orice îndoială, succesiunea perfectă dintre Tutmes I, al II-lea și al III-lea, sau poate că era doar ușor nemernic.

Cel mai impresionant proiect arhitectural al lui Hatshepsut este și locul ei de odihnă pe veci, templul Deir el-Bahri. Puteți să vizitați monumentul și în zilele noastre, să vă așezați la soare și să vă gândiți la faptul că Hatshepsut a domnit peste Egipt acum nu mai puțin de trei milenii și jumătate, dar, știți voi, SUA nu sunt pregătite să fie conduse de o femeie. Poate totuși în curând! Oamenii trebuie să se adapteze la ideile noi și nebunești.

2

Brigid din Kildare

cca. 453-524

Sfânta Brigid din Kildare a murit în jurul anului 524. Nu se știe când s-a născut, pentru că, probabil, să te naști nu era mare chestie pe-atunci. Când mori ești o persoană întreagă, dar când te naști nici măcar nu te obosești să-ți aduci aminte. Despre moartea ta poți avea o părere. Iar când te naști, nici măcar nu ai vreun prieten.

În orice caz, Brigid s-a născut în ținutul Louth din Irlanda, oricând s-o fi întâmplat treaba asta. Tatăl ei era de viță nobilă, iar mama, sclavă – ea și mama ei i-au fost vândute unui druid. Brigid era virgină și stareță, cea mai populară carieră pe care-o putea urma o doamnă ambițioasă din Irlanda secolului al VI-lea. Ea a fondat prima maternitate din Irlanda, dar nu asta e cea mai tare chestie despre ea.

Când candidezi pentru o nominalizare la Departamentul Sfinților, trebuie să dovedești că ai făcut multe miracole. Brigid a dovedit că merită sanctificată și comemorată ca o supertipă de gașcă pentru că, odată, a transformat apa în bere pentru o întreagă colonie de leproși. Iartă-ne, Isuse, dar unii pur și simplu preferă berea. Altă dată, dintr-un singur butoi, a făcut destulă bere cât să ajungă pentru 18 biserici.

Astăzi este unul dintre sfinții patroni ai Irlandei, deci acum și a voastră, petrecăreților. Orice loc pe care-l știți cu numele Kilbride¹ vine de la ea.

La un moment dat, Brigid se distra cu un oficial al bisericii care a intrat în transă și, din greșală, a făcut-o membră a clerului. Deci a fost și episcop pentru o vreme.

Acum, ăia care vor să ne taie tot cheful pot spune că Brigid nu a existat, de fapt, ci mai degrabă a fost confundată cu o zeiță celtă cu același nume. Dar, orice ar spune spărgătoriiăștia de distracție, putem fi cel puțin de acord că următoarea poveste e grozavă:

Brigid, care era genul caritabil, voia să construiască o mănăstire, așa că l-a întrebat pe regele Leinster, care pare să fi fost un nenorocit, dacă poate primi niște pământ. Erau împreună într-un loc frumos, cu o pădure drăguță, un lac drăguț, niște sol fertil, tot ce-și putea dori o fată pentru mănăstirea ei. Din păcate, Regele Nesimțiților a spus nu și a răs de ea. A răs! De virginala Brigid. Imaginați-vă așa ceva!

Așa că Brigid, care nu se putea împiedica de unul ca Regele Nesimțiților, s-a rugat și s-a gândit puțin. Apoi i-a venit o idee! A spus: „Hei, ce-ar fi să-mi dai cât pământ acoperă micuța mea pelerină de fetiță?” Și el i-a zis: „*LOL*, OK. Da, să fie al tău!”

Brigid și cele trei prietene ale sale au apucat fiecare de un capăt al pelerinei și au mers în direcții opuse, iar pelerina – SURPRIZĂ, GOLANULE! – s-a întins pe mai multe sute de metri.

¹ Nume de familie sau de locuri frecvent întâlnit în Irlanda și Scoția. O formă anglicizată a expresiei galice Mac Giolla Brighde sau Mac Gille Brighde – slujitor al Sfintei Brigid (n. tr.)

În acel moment, probabil că regele s-a gândit: „Ah, la dracu', Dumnezeu există!”, a căzut în genunchi și le-a dat lui Brigid și prietenelor ei multe cadouri și resurse, crezând că sunt cele mai sfinte. Mai mult, s-a convertit la creștinism și n-a mai fost nesimțit cu săracii.

E ceva adevărat în toate astea? Asta rămâne de discutat între voi, Dumnezeuul vostru și pelerina voastră uriașă și magică.

3

Sappho

cca. 630-570 î.Ch.

Sexualitatea poetei antice de origine greacă Sappho e subiect de dezbatere de mai bine de două mii de ani și jumătate, așa de mare e anxietatea tuturor civilizațiilor la gândul că o femeie ar putea să nu fie deloc interesată de bărbați, în ciuda faptului că aceștia sunt atât de infinit de interesanți. Sappho a scris cu pasiune despre dorința ei pentru femei, dar se mai spune și că odată s-a aruncat de pe o stâncă fiindcă un tip cu o barcă i-a frânt inima. Totuși, nu putem exclude posibilitatea că încerca doar să scape de el și de barca lui plictisitoare.

Nu se știe mai nimic despre Sappho, cine erau părinții ei, ce slujbă avea sau cum arăta – conform unor cărți de istorie care se contrazic, era fie „superbă”, fie „extrem de urâtă”, ceea ce e adevărat pentru majoritatea oamenilor, în funcție de momentul zilei sau de unghiul din care e făcut *selfie*-ul. Deci, știind atât de puține lucruri despre ea, ar fi iresponsabil să presupunem ceva așa de sălbatic precum că ar fi fost hetero.

Sappho s-a născut în 640 î.Ch. și a trăit destul cât să se plângă, într-un poem liric, de durerile de genunchi. A trăit la Milene, capitala Lesbosului, o insulă asociată de multă vreme cu femei care sunt doar bune prietene și nimic mai

mult. Lumea lui Sappho era plină de bătălii politice conton-dente între clanuri, iar ea se pare că a condus un soi de școală corală pentru educarea fetelor (grecoalice). Sau poate că nu. Dar, orice ar fi lucrat Sappho ca să-și plătească factura antică la curent, timpul liber și-l petrecea încercând să devină una dintre cele mai talentate poete din toate timpurile.

În timpul vieții, a fost extrem de apreciată – admirată de Aristotel și de Platon, considerată egala lui Homer. Cărturarii din Alexandria au pus-o pe lista Celor Mai Buni Nouă Poeți Lirici Pe Care Să-i Citești Înainte Să Mori și au umplut nouă suluri întregi de papirus cu operele ei – astea erau ca niște cărți mai vechi, dar mult mai greu de citit pe plajă. Operele complete însumează 10 000 de versuri de poezie lirică. (Poezia lirică este poezia scrisă ca să fie cântată, eventual acompaniată de cineva care improvizează la liră.)

În vreme ce fructele geniului masculin, precum *Odissea* sau *Iliada* lui Homer, au supraviețuit până la noi, astfel ca elevii plictisiți de 13 ani să pretindă că le citesc la orele de literatură, aproape toată opera lui Sappho s-a pierdut în potopuri, în incendii și pe mâna fanaticilor vremii. Dacă biserica creștină timpurie a avut sau nu de-a face cu distrugerea opereii sale, asta e o altă necunoscută din povestea lui Sappho. Însă cel puțin un critic creștin a numit-o „o curvă nebună după sex care cântă despre dorințele ei”, ceea ce, întâmplător, scrie și la biografia mea de Tinder.

Din operele acestei mari artiste a Antichității au rămas aproape 650 de fragmente, cu 70 de versuri complete. Asta înseamnă că, deși putem citi numeroase opinii care spun că opera ei era De Departe Cea Mai Bună, numai bucățele mici din ea au ajuns până în secolul XXI – uneori, câte un fragment scris de ea mai apare pe vreo bucată de papirus descoperită te miri unde, ca atunci când încerci să dai un telefon dintr-o

zonă cu semnal foarte prost, iar persoana pe care o suni a murit de mii de ani.

Iată o mostră din poezia ei de dragoste intensă, poate scrisă ca să fie cântată de un cor:

*Aidoma zeilor îl consider
Pe acela care stă în fața ta
Când are norocul să-ți soarbă dulcele șoapte
De-atât de aproape
Alături de surâsul tău fermecător.
Oh, asta-mi face inima să zboare-n piept,
Din clipa-n care te zăresc
Toate cuvintele mă părăsesc
Nu-mi mai rămâne nicio limbă.
O febră se ridică brusc sub piele,
Ochii își pierd vederea,
Urechile îmi duduie,
Transpirația mi se prelinge pe tot corpul
Și sunt cuprins de tremurat
Sunt mai verde-crud ca iarba, mai am puțin și mor,
Așa îmi pare.
Dar toate astea sunt de îndurat, când până și săracul...*

Și apoi NIMIC! Ce s-a întâmplat cu biata de ea?? E OK? Când e episodul următor?

În altă bucățică rămasă din opera ei, Sappho a inventat conceptul de dragoste dulce-acrișoară:

*Și din nou Dragostea, cea care înmoaie membrele,
Dulce-acrișoară și inevitabilă, ca o creatură târătoare,
Mă cuprinde.*

Data viitoare când simțiți ceva dulce-acrișor, fiți supărați, dar și recunoscători pentru Sappho și prietenele ei.

Ăsta este coșmarul oricărui scriitor, ca din toată munca vieții tale să rămână doar 70 de versuri. Și dacă alea 70 de versuri care îți rezumă existența sunt parte dintr-o serie de tweet-uri furibunde despre o întârziere Ryanair? Ei bine, ne poate consola gândul că, într-o zi, internetul va fi distrus într-un incendiu colosal, în care se va pierde orice lucru compromițător.

Ce vreau să spun e că Sappho a fost lesbiană, deci treceți peste asta și faceți mereu copii de rezervă la tot ce lucrați.

4

Seondeok din Silla

?-647

Prima conducătoare a Coreei a fost Seondeok, care a domnit peste regatul Silla din 632 până în 647, perioadă care, știm cu toții, a fost una importantă în istoria coreeană. Există multe legende despre ea, prima dintre cele trei regine coreene ale perioadei Silla, o vreme când moștenitoarele puteau primi succesiunea la tron la fel ca bărbații.

Odată, pe când Seondeok vizita un templu, un tânăr admirator pe nume Jigwi a venit de departe doar ca să o zărească o clipă pe mult-iubita regină. Dar tânărul a adormit sub o pagodă înainte ca ea să ajungă și, astfel, i-a ratat complet vizita. Clasic pentru Jigwi! Din fericire pentru el, Seondeok era în toane bune și i-a lăsat o brățară pe piept în timp ce dormea. Când s-a trezit și a descoperit brățara, legenda spune că inima i-a luat foc și a ars pagoda până la temelii, ceea ce e destul de romantic, dar, totodată, un coșmar pentru sănătate și pentru siguranța clădirilor. Era pagoda cuiva! Bărbații nu au pic de respect pentru proprietatea altora. Cred că, doar pentru că sunt îndrăgostiți, pot da, pur și simplu, foc pagodei oricui.

Dincolo de faptul că dădea foc la inimi, domnia de 15 ani a lui Seondeok a pus bazele pentru viitoarea unire într-un

singur stat a regatelor Coreei, datorită diplomației reginei. Era o conducătoare cu mintea deschisă, rațională și plină de compasiune, care și-a dovedit înțelepciunea în fața poporului prin trei profeții importante, dintre care prima o să vă facă să ziceți „hmmmm”.

Când împăratul Taizong din Tang i-a trimis familiei sale semințe de bujori din China, se spune că Seondeok a zis: „Ah, sunt drăguțe, ce păcat că nu miros”. Oamenii au întrebat-o: „DAR DE UNDE ȘTII?” și ea a răspuns: „Ei bine, dragilor, imaginea de pe pachet nu arată nicio albină atrasă de flori”. Iar când bujorii au înflorit și nu aveau miros, ea era ceva de genul: „V-am spus cu”. Hmmm.

A doua profeție a fost mai semnificativă din punct de vedere militar decât prima (doar dacă nu ești albină, presupun). Într-o iarnă, Eleșteul Verde de Jad de la templul Yeongmyosa era plin ochi de broaște care orăcăiau din tot trupul, într-un moment cu totul greșit al anului. Și oamenii se întrebau de ce. Iar Seondeok le-a spus: „Dușmanii sunt aproape”. A trimis de îndată trupe și acestea au descoperit forțe inamice în văile care înconjurau capitala. Au omorât 500 de inamici. Iar Seondeok era la modul: „Odihnească-se-n pace”.

A treia șmecherie a fost că Seondeok și-a prezis propria moarte, deși, la momentul ăla, era într-o stare de sănătate perfectă și a cerut să fie înmormântată într-un loc care, multe decenii mai târziu, s-a dovedit profetic în tradiția budistă.

În anii ei de domnie, Seondeok a promovat cultura și bunăstarea în regat, a construit temple budiste importante și pagoda lui Hwangnyongsa, care are nouă etaje și 80 de metri înălțime și care a fost, pentru o vreme, cea mai înaltă clădire din lume. Astăzi din ea n-au mai rămas decât pietrele de fundație, probabil pentru că inima vreunui tip a luat foc prin apropiere și a ars-o până la temelie. Of, bărbații...

5

Khayzuran

?-789

Născută în Yemen, Khayzuran a fost capturată și vândută ca sclavă în palatul califului al-Mahdi din Bagdad, cetatea de scaun a Imperiului Abbasid, imperiu care a condus lumea islamică din secolul al VIII-lea până în 1258, când orașul a fost cucerit de mongoli. Dacă nu știți prea multe despre Bagdad, în afară de ce ați auzit pe la știri în ultimii ani, scoateți-vă din minte acele percepții și începeți cu anul 775, când a venit la putere al-Mahdi, al treilea calif abbasid.

În acel moment, și timp de multe secole după aceea, Bagdad era un oraș *aprens*¹. Piețele bine reglementate aduceau produse din India, din China, de peste tot, practic. Veneau oameni din toată lumea și își împărtășeau cunoștințele științifice și literare. Bagdad a fost de la început obsedat de cărți. Cetățenii educați frecventau librăriile și bibliotecile și citeau opere din întreaga lume, traduse în arabă la una dintre școlile de traduceri din oraș.

¹ Hei, salut! Dacă nu știți ce înseamnă asta, vă rog mergeți la *Glosarul pentru oameni în vârstă*, pe care l-am inclus la finalul acestei cărți pentru voi.

Și acum uitați tot ce credeți că știți despre haremuri. Dacă aveți amintiri vagi despre acest cuvânt sau știți picturi cu femei care zac semi-dezbrăcate pe niște perne, aflați că imaginile astea au ieșit din mințile unor europeni albi în călduri, genul de bărbați care vizitează o țară din Orientul Mijlociu timp de o săptămână și dup-aia țin prelegeri despre misterele Orientului pe la toate adunările sociale. De fapt, haremul era sfera privată a femeilor de la curtea imperială și era un loc extrem de politizat. Pe parcursul acestei cărți, vom cunoaște o mulțime de femei puternice care au început ca sclave de rând în harem și au ajuns să conducă imperii, punându-și la bătaie inteligența, alianțele, educația, priceperea la intriga politică și, desigur, frumusețea.

Când Khayzuran a fost adusă la palatul din Bagdad, a fost însoțită de familia ei cea săracă. Soarta avea să le fie schimbată dincolo de orice imaginație. Khayzuran a ajuns prima soție a lui al-Mahdi și a manevrat lucrurile în așa fel încât fiii lor să fie numiți moștenitori, în ciuda unei căsătorii anterioare. Ca soție a califului, Khayzuran era un personaj public activ în afacerile de stat și a aranjat ca familia ei, acum mult ridicată în rang, să obțină poziții de conducere excelente.

Când al-Mahdi a murit, în 785, cei doi fii ai lui Khayzuran nu erau la Bagdad, dar ea s-a mișcat repede ca să asigure continuitatea familiei sale la putere. Ca să prevină orice eventuală răzmeriță în acel moment de vid de putere, a plătit armata pe doi ani în avans. Nu prea îți mai arde de lovituri de stat după ce primești salariul pe doi ani în avans, nu? Khayzuran și-a chemat fiii înapoi și i-a pus pe demnitari și pe cei aflați în poziții de putere să-și jure supunerea față de fiul mai mare, al-Hadi.

Din păcate pentru toți cei implicați, al-Hadi s-a dovedit un fiu de căcat. (Există mereu câte un tip dintr-ăștia în orice

familie și, dacă nu știți care e al vostru, atunci sunteți chiar voi.) Al-Hadi era gelos pe fratele lui mai mic, care era, în mod evident, mai puțin de căcat și mai plăcut decât el. Se simțea incredibil de amenințat de mama lui, care își construise o rețea puternică de sfătuitori și de oficiali care o vizitau regulat la palat. „Nu stă în puterea femeii să intervină”, a avut el curajul să-i spună mamei care l-a născut, „în chestiuni de guvernare. Vezi-ți de rugăciuni și de mătâniile tale!”

Ei bine, în loc să-și vadă de rugăciuni, Khayzuran „se pare” că s-ar fi implicat în asasinarea mizeriei sale de fiu. Oare chiar a făcut-o? Cine poate să spună? Oricum, indiferent cine a făcut-o, „se pare” că a trimis niște doamne sexy în dormitorul lui să-l sufoce într-un mod mai feminin, așa, cu o pernă, punând astfel capăt într-un mod sexy domniei lui al-Hadi, după doar un an. Se pare că al-Hadi însuși complota să-și omoare mama și fratele. Odată, i-a trimis mamei sale mâncare cu instrucțiunile „mănâncă, e așa de gustooooos”, dar ea și-a hrănit mai întâi câinele, care a murit imediat. Deci presupun că e mai bine să faci tu prima mișcare în jocul ăsta de-a omorâtul.

Așa că al doilea fiu al lui Khayzuran, Harun, care nu era un nemernic, a venit la putere. Ea a continuat să se ocupe foarte bine de afacerile statului, iar Harun a avut încredere în mama lui pentru sfaturi politice. Și-a împărțit cu ea, fericit, responsabilitățile și puterea, și, împreună, au prezidat peste o curte glorioasă.

Morala poveștii, copilași, e să vă ascultați mamele sau vă treziți morți.

Cuprins

<i>Prefață</i>	7
MINUNATELE EXCENTRICE DIN ANTICHITATE	13
Hatshepsut.....	15
Brigid din Kildare.....	17
Sappho	20
Seondeok din Silla.....	24
Khayzuran.....	26
Subh	29
Hildegard von Bingen	32
Margery Kempe	36
FEMEI CU UN NUMĂR IMPRESIONANT DE CRIME LA ACTIV	41
Artemisia I din Caria.....	43
Æthelflæd	46
Ælfhryth	49
Zenobia	53
Tomoe Gozen	57
Sorghaghtani Beki	59
Wu Mei	61
Kosem Sultan.....	63
Împărăteasa Wu.....	67
Laskarina Bouboulina.....	73
Ching Shih.....	76

FEMEI CARE AU FOST GENII, DEȘI ERAU FETE.....	79
Hypatia.....	81
Fatima al-Fihri.....	84
Wáng Zhenyí.....	87
Jang-geum.....	90
Artemisia Gentileschi.....	92
Raden Ajeng Kartini.....	95
Emmy Noether.....	98
Nana Asma' u.....	103
Jean Macnamara.....	105
Annie Jump Cannon.....	108
Cecilia Payne-Gaposchkin.....	114
Hedy Lamarr.....	117
Louisa Atkinson.....	121
Laura Redden Searing.....	123
Gabriela Brimmer.....	126
FEMEI CARE AU SCRIS LUCRURI PERICULOASE...	131
Murasaki Shikibu.....	133
Ulayya Bint al-Mahdi.....	135
Sor Juana Inés de la Cruz.....	138
Tarabai Shinde.....	143
Phillis Wheatley.....	147
Nellie Bly.....	152
Elizabeth Hart.....	156
Jovita Idár.....	159
Louise Mack.....	162
Beatrice Potter Webb.....	167
Julia de Burgos.....	173
Marie Chauvet.....	176
Zabel Yesayan.....	180
Surorile Mirabal.....	183
Mary Wollstonecraft.....	187
Ida B. Wells-Barnett.....	194
Frances Ellen Watkins Harper.....	201
Ethel Payne.....	205

FEMEI CARE PURTAU PANTALONI ȘI AVEAU HOBBY-URI GROAZNICE.....	209
Annie Smith Peck.....	211
Jean Batten.....	218
Qutulun.....	223
Pancho Barnes.....	225
Julie D'Aubigny.....	230
Lilian Bland.....	235
Lotfia Elnadi.....	237

FEMEI CARE S-AU LUPTAT CU IMPERII ȘI CU RASIȘTI.....	239
Regina Nanny a cimarrón-ilor.....	241
Njinga a Angolei.....	245
Rani Chennamma.....	248
Lakshmibai, Rani din Jhansi.....	250
Yaa Asantewaa.....	253
Jind Kaur.....	255
Lozen.....	257
Funmilayo Ransome-Kuti.....	262
Regina Liliuokalani.....	268
Fanny Cochrane Smith.....	271
Lillian Ngoyi.....	273
Miriam Makeba.....	277
Te Puca Herangi.....	281
Whina Cooper.....	287
Susan La Flesche Picotte.....	292
Sojourner Truth.....	294

FEMEI CARE AU ȘTIUT SĂ SE DISTREZE AL DRACULUI DE BINE.....	299
Împărăteasa Teodora.....	301
Wallada bint al-Mustakfi.....	306
Nell Gwyn.....	310
George Sand.....	314
Lucy Hicks Anderson.....	316

Mercedes de Acosta.....	319
Gladys Bentley.....	323
Coccinelle.....	327
Umm Kulthum.....	332
Josephine Baker.....	334
FEMEI CARE LE-AU TRAS PUMNI NAZIȘTILOR.....	339
Sophie Scholl.....	341
Hannah Arendt.....	349
Noor Inayat Khan.....	354
Nancy Wake.....	362
Dorothy Thompson.....	366
Irena Sendler.....	369
NOILE VOASTRE MODELE REVOLUȚIONARE.....	379
Olympe de Gouges.....	381
Policarpa Salavarrieta.....	386
Sofia Perovskaya.....	388
Alexandra Kollontai.....	391
Juana Azurduy.....	397
Rosa Luxemburg.....	399
Constance Markievicz.....	403
Luisa Moreno.....	409
Jayaben Desai.....	414
<i>Concluzie.....</i>	<i>419</i>
<i>Glosar pentru cei in vârstă.....</i>	<i>422</i>
<i>Mușumiri.....</i>	<i>429</i>
<i>Bibliografie.....</i>	<i>433</i>